

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Веселина Николаева Илиева
Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“

Относно: дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор“

Докторска програма „Социална работа, психологически изследвания и социални политики“

Професионално направление 3.4. Социални дейности, Технически университет – Варна

Тема: **Ключови фактори, влияещи върху индивидуалното представяне и спортните постижения на юношите и девойки състезатели по стрелба**

Автор: **Нина Стоянова Дякова**

1. Актуалност на разработения в дисертацията проблем.

В съвременния свят спортът има много по-широко значение от съревнование за медали – той е пространство за изграждане на ценности, дисциплина и национално самочувствие. Успоредно с това нарастващата конкуренция и технологичният напредък изискват все по-прецизна и научно обоснована подготовка на състезателите. Днес вече е ясно, че високите резултати не зависят единствено от физическите качества, а в голяма степен от развитието на когнитивните процеси и психическата устойчивост.

Това е особено валидно за спортната стрелба – дисциплина, в която концентрацията, контролът на вниманието и способността за овладяване на напрежението са решаващи за крайния резултат. При юношите и девойките тези умения са в процес на активно формиране, което прави целенасоченото им изследване и развитие още по-необходимо. Липсата на системен подход в тази посока често води до застои в резултатите и спад в мотивацията, докато добре структурираната психологическа подготовка създава условия за устойчиво развитие и по-високи спортни постижения.

Съществена роля в този процес има и треньорът, който освен специалист по физическа подготовка е и фактор за изграждане на увереност, дисциплина и психическа стабилност у младия спортист.

В обобщение, динамиката на съвременния спорт и спецификата на спортната стрелба правят изследването в настоящия дисертационен труд, разработен от Нина Дякова не само навременно, но и изключително актуално и обществено значимо.

2. Приноси.

В дисертационния труд са формулирани научни и научно-приложни приноси, които могат да бъдат обобщени в две основни направления.

На първо място, осъществено е първото по рода си в страната емпирично изследване, насочено към факторите, влияещи върху спортните постижения на юноши и девойки в спортната стрелба. Установени са съществени връзки между спортните резултати и редица психологически и личностни характеристики – включително особености на характера, тип темперамент, емоционални преживявания и нива на семейна тревожност. Анализирани са и зависимости между спортните постижения и академичните резултати, както и постиженията в други сфери на живота, като обучението и междуличностните отношения. Наред с това е доказана липсата на зависимост между ръста и спортните резултати, както и несъответствието между субективната преценка на състезателите за факторите на успеха и обективно установените показатели.

В научно-приложен аспект е апробиран тестът „Многомерна оценка на интероцептивното осъзнаване“ (MAIA-BG2024) и е предложена комплексна диагностична батерия за установяване на психологически характеристики, ключови за спортните постижения. Идентифицирани са фактори, които могат да бъдат целенасочено развивани в тренировъчния процес, а резултатите от изследването създават възможност за по-прецизна оценка и прогнозиране на потенциала за високи спортни резултати.

Посочените приноси приемам във вида, в който са представени. Те представляват научна новост, тъй като за първи път в национален контекст се предлага цялостен и емпирично обоснован модел на психологическите фактори, свързани със спортните постижения в спортната стрелба. С това изследването не само допълва, но и обогатява съществуващите знания в областта на спортната психология и теорията на подготовката в стрелковите спортове, като предлага конкретни възможности за тяхното практическо приложение.

3. Критични бележки по представения труд.

Нямам критични бележки по съдържанието, структурата и научната аргументация на представения дисертационен труд. Разработката е последователна, добре обоснована и демонстрира задълбочена теоретична подготовка и умение за самостоятелна научно-изследователска работа.

Бих насърчила Нина Дякова да продължи да развива изследователската си дейност чрез разширяване на емпиричните изследвания и публикуване на резултатите в международни научни издания, което би допринесло за по-широкото популяризиране и утвърждаване на постигнатите научни резултати.

4. Заключение.

Като се имат предвид актуалността на разработваната проблематика, ясната формулировка на целите и задачите, коректно избраната и приложена методология, както и получените научни и научно-приложни приноси, може да се направи изводът, че дисертационният труд представлява завършено и самостоятелно научно изследване. Резултатите са аргументирани, практически насочени и допринасят за обогатяване на знанията в областта на спортната психология и подготовката в спортната стрелба. Кандидатът демонстрира задълбочена теоретична подготовка, аналитично мислене и способност за провеждане на емпирично изследване с реална приложимост.

Въз основа на всичко изложено по-горе, давам своята положителна оценка и предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Нина Стоянова Дякова образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопанки и правни науки, професионално направление 3.4. Социални дейности.

Дата: 04.03.2026 г.

Изготвил становището:
/проф. д-р Веселина Илиева/